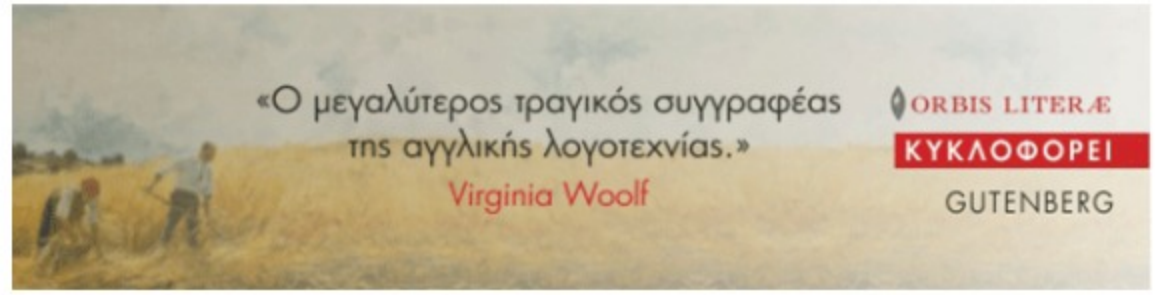

«Ένα αξέχαστο, σπαρακτικό μυθιστόρημα.»

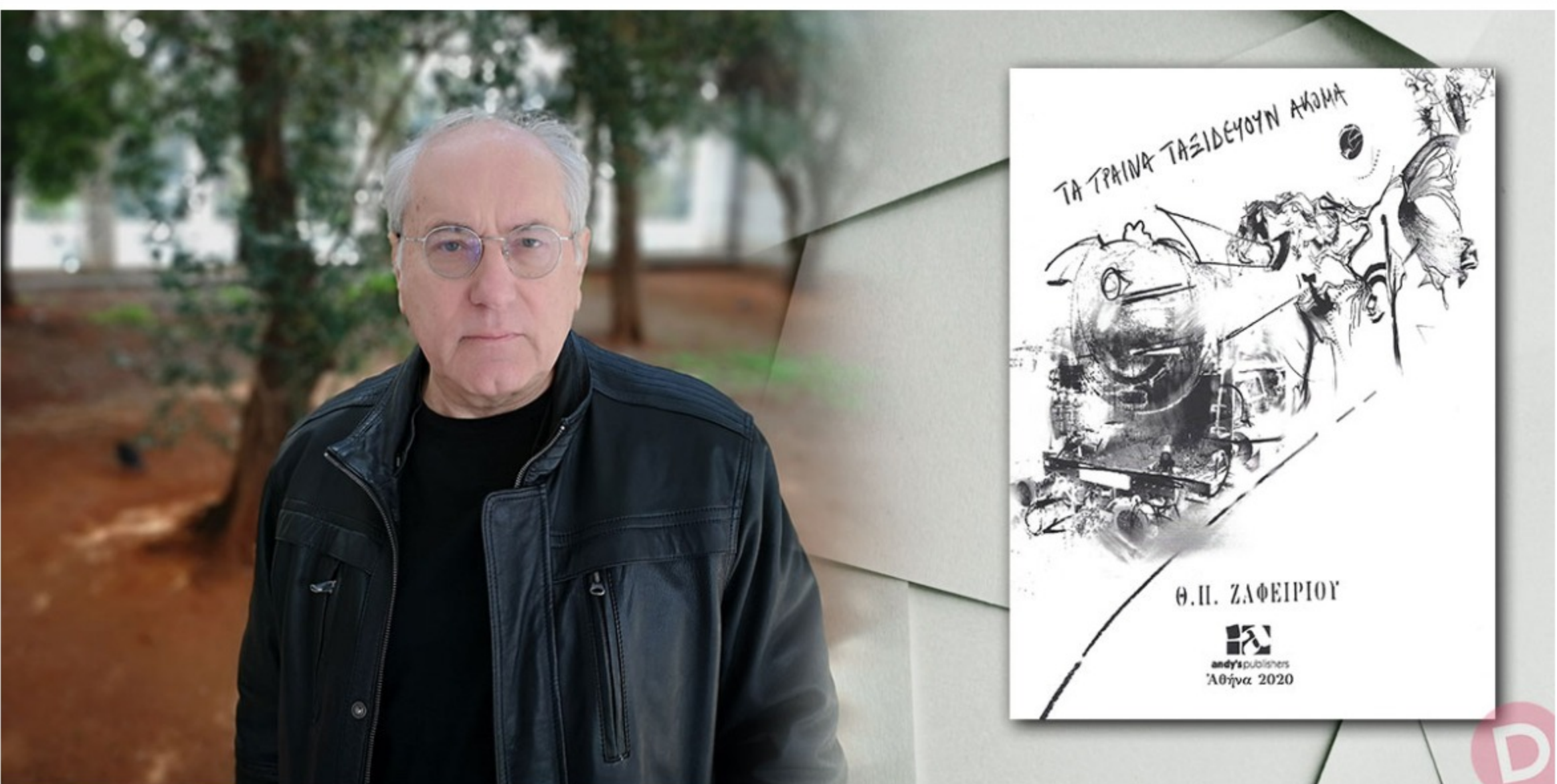
–Publishers Weekly

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ
ΑΞΙΖΟΥΝ
ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ ΣΟΥ

ΑΡΧΙΚΗ / **ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ** / ΕΛΛΗΝΕΣ / Θεόδωρος Π. Ζαφειρίου: συνέντευξη στη Χαριτίνη Μαλισσόβα

Θεόδωρος Π. Ζαφειρίου: συνέντευξη στη Χαριτίνη Μαλισσόβα

✎ Χαριτίνη Μαλισσόβα 📅 Δημοσιεύτηκε 29 Απριλίου 2020

Ο Θεόδωρος Π. Ζαφειρίου γεννήθηκε στην Αθήνα το 1952. Κατάγεται από τη Λάρισα. Σπούδασε νομικά στην Αθήνα και στο Ρέγκενσμπουργκ της Γερμανίας. Εργάστηκε στο Υπουργείο Εξωτερικών. Έχει εκδώσει δεκαοκτώ ποιητικές συλλογές. Ποιήματά του έχουν μεταφραστεί στα γαλλικά, γερμανικά, σουηδικά και αλβανικά. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα του: zafiriouthodoros.com. Πρόσφατα κυκλοφόρησε το τελευταίο του ποιητικό βιβλίο, με τίτλο *Τα τραίνα ταξιδεύουν ακόμα*, το οποίο μας έδωσε την αφορμή για τη συνέντευξη που ακολουθεί.

mde.gr
Ιδιαίτερα Μαθήματα Οικονομικών **ΑΝΟΙΓΜΑ**

Τα τραίνα ταξιδεύουν ακόμα, η νέα σας ποιητική συλλογή. Θέλετε να μας δώσετε κάποια στοιχεία;

Πρόκειται για μια ανθολόγηση ποιημάτων από παλαιότερες συλλογές μου, αλλά και δεκαεξί καινούργια, τα οποία κατά την αρχική ιδέα μου θα συγκροτούσαν μια αυτόνομη, «Θεματική» συλλογή. Τότε ακριβώς συνειδητοποίησα ότι και σε όλα τα προηγούμενα βιβλία μου –εκτός από ένα– ταξιδεύουν τρένα, που καλύπτουν όχι μόνον τις αποστάσεις των δρομολογίων τους, αλλά και εκείνες των τριών εποχών στις οποίες ανήκουν: του κάρβουνου και του ατμού, του πετρελαίου και του ηλεκτρισμού – και μάλιστα μέσα σε μόλις εξήντα οκτώ για μένα χρόνια! Λείπει μόνο η τέταρτη, της πυρηνικής ενέργειας, που βέβαια δεν θα ζήσω, ελπίζω πάντως όχι λόγω κάποιου νέου Τσέρνομπιλ. Φυσικά τα τρένα δεν θα είχαν λόγο να ταξιδεύουν, αν δεν υπήρχαν οι επιβάτες ου μην αλλά και οι επισκέπτες των σταθμών, είτε για να κατευθύνουν, είτε για να υποδεχθούν, είτε για να πιουν τον καφέ τους νοσταλγώντας και ονειροπλώνοντας. Δεν είναι ασφαλώς όλα τα ταξίδια για αναψυχή ή για καλό σκοπό. Για οποιονδήποτε όμως λόγο και να ταξιδεύει κανείς, ακόμη και ως ασθενής για να εισαχθεί σε νοσοκομείο, όπως παλαιότερα θυμάμαι συγγενείς μου να έρχονται από την επαρχία στη μόνη τότε διαθέσιμη αξιόπιστη νοσηλευτικά ιδρύματα πρωτεύουσα, είτε ακόμη και για να προλάβει κάποιο αγαπημένο του πρόσωπο στα τελευταία του, έστω και κάποιες στιγμές κατά τη διάρκεια του στενωπού ταξιδιού μπορεί να «αποπλανηθεί» από την μορφοψία, που θα του τύχει να αντικρίσει τον κάθισμα, και να ξεχαστεί για λίγο από τις μουσικές παραλλαγές του τρένου, όπως κυλά στις ράγες. Εκτός αν βέβαια προτιμήσει να απομονωθεί από το περιβάλλον και να προσηλωθεί στις μουσικές ή τα παιχνίδια του κινητού του, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα αρχίσει να τηλεφωνεί δεξιά κι αριστερά ή να δέχεται άσκοπες κλήσεις, που κοινοποιούν σε όλους τους συνεπιβάτες προσωπικά μυστικά και δεδομένα, που όχι μόνον κανέναν τους δεν ενδιαφέρουν, αλλ' επιπροσθέτως καταστρέφουν και σ' αυτόν τον ίδιο την παράλληλη απόλαυση του ταξιδιού. Μια επίσης αυτοάνοση ανίατη αρρώστια της εποχής μας, αλλά μάλλον και των επόμενων αιώνων, στους οποίους ακόμη και ο κορονοϊός θα έχει ξεπέσει σε απλή (όχι αθώα) γρίπη.

Με την έννοια αυτή το παρελθόν, παρότι είναι τόσο ένυλο όσο κι εμείς, δεν φθίρεται όπως εμείς.

Το τρένο είναι ένα μέσο που παραπέμπει και σε νοσταλγική διάθεση για όσα φθίρει ο χρόνος...

Επειδή η νοσταλγική μου διάθεση είναι διαρκής για πολλά πρόσωπα και πράγματα, πρέπει να σας πω ότι νοσταλγώντας δεν έχω την αίσθηση της φθοράς, άσχετα αν την αναγνωρίζω, λυπάμαι γι' αυτήν και πενθώ. Ταυτόχρονα όμως μένω προσκολλημένος στη νοσταλγία καθεαυτήν, δηλαδή σε κάθε στιγμή που παράγεται και ταυτόχρονα γίνεται παρελθόν. Και τότε σκέπτομαι ότι το παρελθόν, αντίθετα με τη βιολογική μας σύσταση, δεν φθίρεται, είναι πάντα παρόν και ζωντανό, αφού ό,τι το συγκροτεί –εικόνες, μμρωδιές, ήχοι, βλήματα– ζει μέσα μας, όσο ζούμε εμείς, γιατί μετά πάει βέβαια περίπατο μαζί μας. Με την έννοια αυτή το παρελθόν, παρότι είναι τόσο ένυλο όσο κι εμείς, δεν φθίρεται όπως εμείς. Ο χρόνος νοηματοδοτείται από τη δική μας φθορά, όχι από τη νοσταλγία του παρελθόντος. Ίσως σας φανεί παράδοξο και η περίπτωση μου αθεράπευτη, αλλ' εγώ έφτασα να νοσταλγώ και in advance! Δεν είναι σωστό να αυτοδιαφημίζομαι σε συνεντεύξεις, αλλά για του λόγου το αληθές να σας παραθέσω μερικούς σχετικούς στίχους μου: «Τώρα όμως εξηγείται/ Η προκαταβολική εκείνη νοσταλγία/ Για μελλούμενα ταξίδια/ Αφού –και πια επαληθεύτηκε–/ Θάταν περασμένα». Νοσταλγώ, λοιπόν, άρα υπάρχω. Υπάρχω, άρα ταξιδεύω ακόμα. Και για μένα το αγαπημένο μέσο είναι το τρένο. Για να είμαι πάντως απολύτως ειλικρινής, επειδή πλέον εννοχούμαι, όπως είπα, από την αδιάκοπη και θορυβώδη χρήση των κινητών, προτιμώ, παρότι έγινε στις μέρες μας πολύ ακριβότερο, να ταξιδεύω με το αυτοκίνητό μου, κατά προτίμηση station wagon, ως ψευδοαπομίμηση τρένου!

Έχετε εκδώσει 18 ποιητικές συλλογές. Τι σημαίνει η ποίηση για σας;

Μάταιη προσπάθεια να περιώσω το παρελθόν μου και μένα τον ίδιο στην πορεία προς το αναπόφευκτο. Αυτό το εξέφρασε, βέβαια, έξοχα ο Μπέκετ: «Να αποτύχεις ξανά. Να αποτύχεις καλύτερα».

Στη μεγάλη ποσότητα ποιημάτων που εκδίδονται, θεωρείτε ότι υπάρχει και αντίστοιχη ποιότητα;

Την αυτονόητη απάντηση, που είναι όχι, πρέπει να τη θέσουν στον εαυτό τους οι εκδότες, όχι μόνον των ποιητικών βιβλίων, αλλά και των λογοτεχνικών περιοδικών, εντύπων και ηλεκτρονικών, και αφετέρου όσοι για προφανείς λόγους είτε αρκούνται σε απλές δημοσιογραφικού κύρους παρουσιάσεις, που επιγράφουν ως κριτικές και υπογράφουν ως κριτικοί. Τους ίδιους τους ποιητές εντός ή εκτός εισαγωγικών τους εξαιρώ, αφού, εκτός που κατά κανόνα καταξοδεύονται για να εκδώσουν τα ποιήματά τους, στη μεγάλη πλειοψηφία επίσης, στην οποία δημοκρατικώς τω τρόπω ανήκω κι εγώ, ου γαρ οίδασι τι ποιούσι.

Ποιοι είναι οι δικόι σας αγαπημένοι ποιητές;

Επειδή θα αδικήσω πάρα πολλούς παραλείποντάς τους, ακόμη και από τη γενιά μου, αν και δεν συμμερίζομαι ούτε για λόγους γραμματολογικούς αυτόν τον όρο, γιατί ασφαλώς κριτήριο δεν είναι, θα αναφέρω μόνο έναν, στον οποίο όχι απλώς επιστρέφω, αλλά διαρκώς μαζί του συμβαδίζω, ως αναγνώστης του και μόνον βεβαίως, αλλ' εκείνος με συνοδεύει, όπως αγαπημένος φίλος, στα ταβερνεία και είναι πάντα στις δύσκολες στιγμές παρών μαζί μου, παρότι δεν τον γνώρισα προσωπικά και μόνον στην κηδεία του αξιώθηκα να πάω –πέθανε μάλιστα νεότερός μου–, τον Τάσο Λειβαδίτη. Πάντως, επειδή η ερώτησή σας αναφέρεται σε ποιητές και όχι σε ποιήματα και δεδομένου ότι η ποίηση πράγματι είναι πολύ ευρύτερη έννοια από το ποίημα, το ποίημα είναι το επεξεργασμένο κατά τον τρόπο και τις δεξιότητες του κάθε ποιητή υλικό, που εξορύσσεται από το ορυχείο της ποίησης, δικαίούμαι, νομίζω, στο ορυχείο αυτό να ριζώ τον φακό μου και στις στοές του, στις οποίες εγκαταβιούν και εκείνοι, οι οποίοι επέλεξαν μέσα σ' αυτό το ορυχείο την ποιητική ζωή, ανεξάρτητα αν τη μετουσίωσαν σε ποιήματα ή απλώς αμείλησαν να τα φέρουν στο φως ή ενσυνειδήτως τα κατέστρεψαν ή αρκέστηκαν απλώς στα ποιητικά βιώματά τους, πράγμα που σε πολλές περιπτώσεις το πλήρωσαν με τη ζωή τους την υλική. Γιατί αυτή η ζωή εκεί μέσα είναι συχνά συνυφασμένη με ουσίες, αλκοόλ, καπνό και κάθε είδους ανθυγιεινά υλικά, που ενισχύουν την ψυχική και πνευματική μεταρσίωση. Αυτούς τους ανθρώπους τους θεωρώ επίσης ποιητές. Θα ήταν επίσης άδικο να μη μνημονεύσω τουλάχιστον ένα όνομα ποιητή αυτής της κατηγορίας, που εξέδωσε μόνον ένα ποιητικό βιβλίο (*Πάνω απ' την πόλη*, Κέδρος, 1974) και το 2010 χάθηκε σε κάποια απ' αυτές τις στοές, αλλά δεν πρέπει να χαθεί το όνομά του και ελπίζω ούτε το μετέπειτα έργο του: Στέλιος Μαγγιανός.

Νοσταλγώ, λοιπόν, άρα υπάρχω.

Αν η ζωή είναι ένα ταξίδι, είναι ενδεδειγμένο μέσο το τρένο στη σημερινή εποχή;

Ασφαλώς, και μάλιστα το πιο ενδεδειγμένο, αφού η σύγχρονη τεχνολογία τού εξασφαλίζει μεγάλες έως τερατώδεις ταχύτητες (βλ. Ιαπωνία) και ο ηλεκτρισμός ευεργετική για το περιβάλλον καθαρή κίνηση. Κακά τα ψέματα, μπορεί να αιθεροβατώ, αλλά πάντα σε σταθερή τροχιά, μου αρέσουν μάλιστα και τα εντυπωσιακά εναέρια μετρό, που είναι πολύ πρακτικά στις πολυάνθρωπες σημερινές μητροπόλεις, οι οποίες βασανίζονται από τα αυτοκίνητα, αν ήμουν δε και θαμών καφενεύου δεν θα δίσταζα να πω, κάντε με για μια μέρα... πλανητάρχη και θα αντικαθιστούσα εν μια νυκτί το πλανητικών διαστάσεων ρυπογόνο αεροπλάνο με το τρένο. Κι αν μου λέγατε: Και στη θάλασσα; Στους ωκεανούς; Θα σας έλεγα: Μα το πλοίο, και δη το υπερωκεάνιο, δεν είναι είδος τρένου θαλάσσης; Κι αν μου ξαναλέγατε: Και ποιος διαθέτει τόσο χρόνο, που μάλιστα αρκαιοόθεν είναι χρήμα; Θα σας ξαναλέγα: Με τις οικονομικές κρίσεις και τους κορονοϊούδες σήμερα, τι είχαμε τι χάσαμε. Αντίθετα, με την πρότασή μου, μόνον να κερδίσει έκαστος. Επειδή η περίοδος καρνέτιν και της εμπορίας πλοίων κάθε λίγο και λιγάκι, θα μπορεί να εξαντλείται είτε εξ ολοκλήρου εν πλω (δεκατέσσερις μέρες συν-πλην διαρκεί, π.χ., ο πλοος Πειραιάς – Ν. Υόρκη) ή κατά μεγάλο μέρος σε βάγκον λι (επτά μέρες, π.χ., Μόσχα-Βλαδιβοστόκ με τον υπερβιβηρικό) και το ακώριστο ζεύγος χρόνος-χρήμα θα ευτυχίει με χαρά και (διαδικτυακή) εργασία. Με δύο λόγια (του συρμού): Πάμε πακέτο. Καρνέτιν και κανονικότητα. Μακάρι στην εποχή μου να είχα τη δυνατότητα να εργάζομαι μέσα από τρένα και πλοία. Επειδή όμως αυτό ήταν αδιανόητο τότε, ονειρευόμουν να ταξιδέψω κάποτε στην Αμερική και την Αυστραλία με πλοίο, τουλάχιστον ως συνταξιούχος. Τώρα που θα είχα αυτή τη δυνατότητα, έχουν προ πολλού καταργηθεί οι υπερατλαντικές γραμμές. Αλλά θα μου πείτε: Εδώ προ πολλού έχει καταργηθεί και η σιδηροδρομική για το Λαύριο.

Ποια αξία θεωρείτε αδιαπραγμάτευτη;

Ό,τι στερούμεθα λίγο-πολύ όλοι οι άνθρωποι: ανθρωπιά.

Τι είναι ευτυχία για εσάς;

Θα έλεγα το πιο τετριμμένο, «στιγμές». Αλλά τις περισσότερες μαζί με τα παιδιά μου.

Ποια είναι η δική σας αίσθηση στην παρούσα συγκυρία της υγειονομικής κρίσης;

Αμηχανία. Σοκ και δέος, αλλά απέναντι σε τι ή σε ποιον; Καταρχήν, φυσικά, απέναντι στη Φύση. Και έπειτα αρχίζουν τα ερωτήματα. Τι ρόλο παίζει ο ανθρώπινος δάκτυλος; Υπάρχει σκηνοθέτης; Κι αν δεν υπάρχει από μηχανής διάβολος, υπάρχει από μηχανής Θεός;

Γράφετε κάτι καινούργιο;

Αν καινούργιο θεωρείται ό,τι ασφαλιζώ στη θερμοκοιτίδα του συρταριού μου, ναι. Αλλ' εγώ αισθάνομαι, όπως πάντα, ανασφαλής.

Τα τραίνα ταξιδεύουν ακόμα

Θεόδωρος Π. Ζαφειρίου

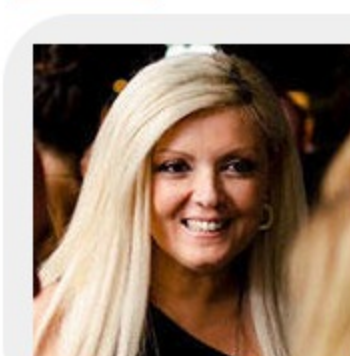
εικονογράφηση: Άλκηστις Μιχαηλίδου – Κωνσταντίνος Σακελλαρίου

Andy's Publishers

151 σελ.

ISBN 978-960-565-280-7

Τιμή €12,00

Η Χαριτίνη Μαλισσόβα είναι εκπαιδευτικός και αρθρογράφος λογοτεχνίας στην εφημερίδα *Θεσσαλία*.

Άλλα κείμενα:

- **Μαριέττα Πεπέλι: συνέντευξη στη Χαριτίνη Μαλισσόβα**
- **#Μέντομα_σπίτι: Η Χορήγηση στη Χαριτίνη Μαλισσόβα**
- **Νίκος Μυλόπουλος: συνέντευξη στη Χαριτίνη Μαλισσόβα**
- **Ίακωβος Ανυφαντάκης: συνέντευξη στη Χαριτίνη Μαλισσόβα**